

μένης κατ' εὐθείαν πως γραμμὴν ἀπὸ τῶν χωρίων Φαναρίου, Τρούπαις καὶ Ἀλβανίης πρὸς τὴν Ζούρτσιν καὶ παρεκτεινομένης ἐκατέρωθεν μέχρι τῆς συμβολῆς τοῦ Διχόγοντος εἰς τὸν Ἀλφειὸν καὶ τοῦ τῆς Ζούρτσιν χειμάρρου εἰς τὴν Νέδαν. Ἐπομένως καὶ πρὸς Α. τῆς γραμμῆς ταύτης ἐκτάσεις, ὡς ἡ Ζήχχ, ἡ Ἀνδρίτζαινα, καὶ Βάσσα μετὰ τοῦ νεοῦ τοῦ Ἐπικουρείου Ἀπόλλωνος καὶ αἱ ἀρχαῖαι πόλεις Ἀλφειρα καὶ Φιγάλικα ἀνήκον εἰς τὴν Ἀρκαδίαν. Τοιαύτην δ' ἔκτασιν ἔχουσα ἡ ἡλειακὴ εἴτε περιοχὴ καὶ ὑποτελής τῶν Ἡλείων Τριφυλία διεσχίζετο λοζῶς ἢ βορειοδυτικῶς διὰ τῶν λυκαϊκῶν παραφυάδων Μίνθης καὶ Λαπίθου εἰς δύο ἴσα σχεδὸν μέρη, δηλ. τὸ νότιον ἢ τὴν Λεπρεῆτιν χώραν μεταξὺ τῶν εἰρημένων ὀρέων καὶ τῆς Νέδας κατὰ τὸ βόρειον ἢ τὴν Μακιστίαν μεταξὺ τῶν αὐτῶν ὀρέων καὶ τοῦ Ἀλφειοῦ, ἐκατέρως πάλιν λωρίδος περιεχούσης πολλὰς πόλεις καὶ φρούρια καὶ κόμης καὶ ἄλλας ἀξιολόγους κατοικίας, ὡς ἐν ταῖς καθέκαστα ἐπακριβῶς. Κατὰ ταῦτα δὲ πρόδηλον καθίσταται ὅτι κἀκίστα ἡ νῦν ἐπαρχία τῆς Ὀλυμπίας καλεῖται οὕτω, ἐν ᾧ ἔπρεπεν ἀκριβῶς νὰ καλεῖται Τριφυλία, τῆς νῦν κακῶς πάλιν καλουμένης Τριφυλίας, τῆς πέραν τῆς Νέδας ἐπὶ τῆς Μεσσηνίας κειμένης, οὐδεμίαν οὐδαμῶς σχέσιν ἔχούσης πρὸς τὸν χώρον τῆς παλαιᾶς Τριφυλίας, κλητέας δὲ μᾶλλον Ἀνδανίας ἢ δι' ἄλλου τινος σχετικοῦ ὀνόματος. Τοῦναντίον δ' Ὀλυμπία ἐκαλεῖτο παρὰ τῶν ἀρχαίων οὐχὶ πόλις τις, οὐδὲ χώρα, ἀλλ' ὁ στενὸς ἐντὸς τῆς Ἀλτιος καὶ περὶ ἑαυτὴν χώρος ἐκατέρωθεν τῆς ἐκβολῆς τοῦ Κλαδέου εἰς τὸν Ἀλφειὸν καὶ πρὸς Δ. τῆς πόλεως Πίσης, ἔνθα ἐτελοῦντο τὰ Ὀλύμπια, εἴτε Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες, ἐσφαλμένη ἄρα εἶνε καὶ ἡ τῆς καθωμιλημένης ἔκφρασις «μετέβη εἰς Ὀλύμπια», «ἔρχομαι ἐξ Ὀλυμπίων» κλ., διότι ταῦτα δηλοῦσι «μετέβη εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας τελουμένους», καὶ ὅπερ ἄτοπον ὄθεν πρέπει νὰ λέγωμεν «ἦλθον ἐξ Ὀλυμπίας», «μετέβη εἰς Ὀλυμπίαν» κλ., μετονομαστέα δὲ κατ' ἐμὲ καὶ ἡ τοῦ νῦν δήμου Ὀλυμπία ὀνομασίαι εἰς «Δῆμος Ὀλυμπίας», διότι δὲν νομίζω

κομφῆν τὴν ἔκφρασιν «Δῆμος Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων». ὅπερ δηλοῖ ἡ νῦν ὀνομασία.

Πισᾶτις δ' ἡ πισακικὴ χώρα ἢ ἡ περιοχὴ τῶν Ἡλείων Πισακῶν ἀπὸ τῆς κυριωτέρας παρὰ τὴν Ὀλυμπίαν — τὸν χώρον τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων Πίσης ὠνομάζετο ἐκαίνη ἢ ἡλειακὴ λωρίς, ἢ τις ἀπὸ νότου μὲν ὠρίζετο ὑπὸ τοῦ βεῖθρου τοῦ Ἀλφειοῦ ἢ καὶ μέρους μικροῦ τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῦ ὄχθης, ἀπὸ δυσμῶν δὲ διὰ τῆς θαλάσσης ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀλφειοῦ μέχρι πού τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰαρθάνου παρὰ τὴν νῦν μονὴν τῆς Σκαφιδιᾶς καὶ τὸ χωρίον Μυρτιῶν, ἀπ' ἀνατολῶν δὲ διὰ τοῦ τῆς Φολῆς ὄρους καὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ἄκρου τοῦ λαλκικοῦ ὄροπέδιου, καὶ τέλος ἀπὸ βορρᾶ διὰ τῶν ἡρέμα ἀπ' Α. πρὸς Δ. χυμηλουμένων μικρῶν παραφυάδων καὶ βουνῶν τῆς Φολῆς, ἐν τῇ ῥάχει τῶν ὑποίων διερχέται φυσικῶς ἢ διεύθυνσις τῶν ὑετίων ὑδάτων, ὥστε ἔνθεν μὲν ῥέουσι πρὸς Ν. εἰς τε τὸν Ἀλφειὸν καὶ τοὺς παρεκτεινόμενους αὐτοῦ, καθὼς καὶ εἰς τὸν Ἰαρθάνον, ἔνθα ἢ Πισᾶτις, ἔνθεν δὲ πρὸς Β. εἰς τὸν Λαδῶνα, Πηνειόν, Ἐλισσαν καὶ τοὺς παρὰ τὴν Ἐλισσαν χειμάρρους, ὅπου ἡ κοίτη Ἡλῆς. Κατεῖχε λοιπὸν ἡ Πισᾶτις ἀκριβῶς σχεδὸν τὴν περιφέρειαν τῶν σημερινῶν δήμων Ὀλυμπίων, Ὠλένης καὶ Λετρίνων, καὶ ἐν ταύτῃ τὸ ὄρος τῆς Φολῆς κατέρχεται μετ' εὐρέων ὄροπέδιων πρὸς δυσμᾶς, ὁπόθεν ἐξασπαστέλλει μίαν σειρὰν χειμάρρων καὶ ῥυάκων μεταξὺ πευκοσκεπῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ λόφων εἰς τὸν μέγιστον ποταμὸν καὶ ἐπιψαύει αὐτοῦ διὰ γθαμαλῶν λόφων, καὶ περαιτέρω ἔτι ἐκτεινομένων μέχρι τῆς θαλάσσης, ἔνθα κείνται οἱ λόφοι τοῦ χωρίου Ἀλποχωρίου, τοῦ Σκουροχωρίου καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Ἰχθύος τὸν δρεπανοειδῆ τοῦ Κατακόλου ὄρμον σχηματίζοντας· οὕτω δ' ἡ πισακικὴ παραλία μετὰ τῆς τριφυλιακῆς καὶ μέρους τῆς μεσσηνιακῆς τὴν παραλίαν τοῦ κυπαρισσιακοῦ κόλπου σχηματίζουσιν.

ὑπὸ πᾶσαν ὅμως ἐποψὴν διακρίνεται ἡ βόρειος χώρα, ἢ κοίτη καλουμένη Ἡλῆς ἢ ἀπλῶς ἢ κυρίως Ἡλῆς ἐν τῇ στενωτέρᾳ τῆς λέξεως σημασίᾳ, μετὰ τῶν πολυαριθμῶν αὐτῆς πόλεων καὶ ἀξίων λόγου τοποθεσιῶν, ὧν οὐδ' ἡ Πισᾶτις ἡμοίρει, ἢ ἐκτεινο-